ГАСІННЯ ПОЖЕЖ НА АВТОЗАПРАВНИХ СТАНЦІЯХ

- Оперативно-тактичні особливості об’єкту
- Безпека особового складу
- Аналіз реальних випадків

Оперативно-тактичні особливості об’єкта

Автозаправні станції є об’єктами підвищеної небезпеки. Під цим терміном розуміємо комплекс будинків, споруд, технологічного обладнання, призначених для приймання, зберігання палива та заправлення ним транспортних засобів.

Пожежно-тактичні особливості (ліквідація НС)

- Висока швидкість розвитку пожежі: Наявність легкозаймистих та горючих рідин, а також зрідженого вуглеводневого газу.
- Ризик вибуху: Закипання рідини в резервуарах та теплове випромінювання на сусідні місткості створюють загрозу вибуху.
- Специфіка гасіння: Застосування повітряно-механічної піни середньої або високої кратності для покриття дзеркала розливу палива, а також обов'язкове охолодження резервуарів водяними стволами.
- Джерела водопостачання: Наявність та справність власних пожежних водоймищ або гідрантів, оскільки перші хвилини ліквідації є вирішальними.

Обстановка, що може скластися під час пожеж на автозаправних станціях, у резервуарних парках для зберігання ЛЗР (ГР) та зріджених вуглеводневих газів:

руйнування резервуарів, закипання і викид ЛЗР (ГР);

утворення зон, що ускладнюють подачу вогнегасних речовин унаслідок обвалення покрівель резервуарів;

сильне теплове випромінювання від резервуара, що горить, потужні конвективні потоки продуктів горіння та зміна їх напрямків залежно від метеорологічних умов;

швидкий розвиток пожежі та поширення вогню технологічними лотками, розлитими ЛЗР (ГР), каналізаційними та іншими системами;

відсутність в окремих випадках обвалування резервуарних парків.

Під час розвідки пожежі КГП зобов’язаний визначити:

наявність постраждалих;

вид та кількість ЛЗР (ГР), що горить, характер руйнування будівель та споруд;

стан пошкодження суміжних споруд, шляхи можливого розтікання ЛЗР (ГР) у разі їх спінювання та викиду;

наявність і стан виробничої та зливової каналізації, оглядових колодязів і гідрозатворів;

можливість відкачування ЛЗР (ГР) з резервуарів і заповнення їх водою чи парою;

наявність, стан і можливість використання стаціонарних установок (засобів) пожежогасіння, наявність на об’єкті протипожежного водопостачання і піноутворювача, можливість швидкої доставки піноутворювача із сусідніх об’єктів.

Вогнегасні речовини

- **Піноутворювач — один із основних засобів для пожеж розливів ЛЗР/ГР.**
- **Вода переважно застосовується для охолодження обладнання та захисту конструкцій.**
- **Порошкові засоби класу В — для локальних осередків за умови безпечного доступу.**

Під час гасіння пожежі в резервуарному парку КГП зобов’язаний:

утворити Штаб на пожежі, долучити до його складу представників адміністрації та фахівців об’єкта;

визначити кількість сил і засобів для гасіння пожежі, скласти схему їх розстановки та організувати зосередження на місці проведення робіт;

визначити з числа начальницького складу особу, відповідальну за дотримання правил безпеки праці;

розпочинати подачу піни чи вогнегасного порошку на гасіння тільки після завершення підготовки розрахункової кількості сил і засобів (з урахуванням резерву);

організовувати гасіння пожежі з навітряної сторони, використовуючи пінопідйомники, пожежні автодрабини та автопідіймачі;

використовувати піну або вогнегасний порошок для гасіння ЛЗР (ГР);

організувати у разі застосування комбінованого способу гасіння пожежі «порошок-піна» подачу порошку в осередок пожежі, а після припинення горіння подати піну для запобігання відновленню горіння;

організувати позначення периметра підземного резервуара та сусідніх з ним резервуарів у разі горіння ЛЗР (ГР) у ньому;

до роботи зі стволами особовий склад допускається тільки одягнений у тепловідбивні костюми;

ужити заходів для недопущення до небезпечної зони особового складу пожежно-рятувальних підрозділів і обслуговувального персоналу об’єкта безпосередньо не задіяного до гасіння. Заміну ствольників організовувати по черзі для зменшення кількості людей, які одночасно можуть перебувати в небезпечній зоні;

у виняткових випадках, у разі недостатньої кількості сил і засобів для гасіння ЛЗГ, ГР у резервуарі, КГП приймає рішення про проведення відкачування нафтопродукту фахівцями об’єкта. Під час проведення робіт має здійснюватися охолодження стінок резервуара.

Безпека особового складу

- Робота в спеціальному захисному спорядженні, тепловідбивних костюмах та ЗІЗОД відповідно до обстановки.
- Постійний контроль зміни вітру, теплового впливу, стану резервуарів і конструкцій.
- Не наближатися до нагрітих ємностей під тиском без обґрунтованої оцінки ризику.
- Передбачити шляхи відходу, резервне прикриття та безперервний зв’язок.

Реальний випадок: Київ, 09.07.2023

- АЗС на Броварському проспекті: повідомлення надійшло о 15:09.
- Пожежу ліквідовано о 16:35 на площі 1 500 м².
- Залучено 62 рятувальники та 15 одиниць техніки.
- Троє постраждалих госпіталізовані.

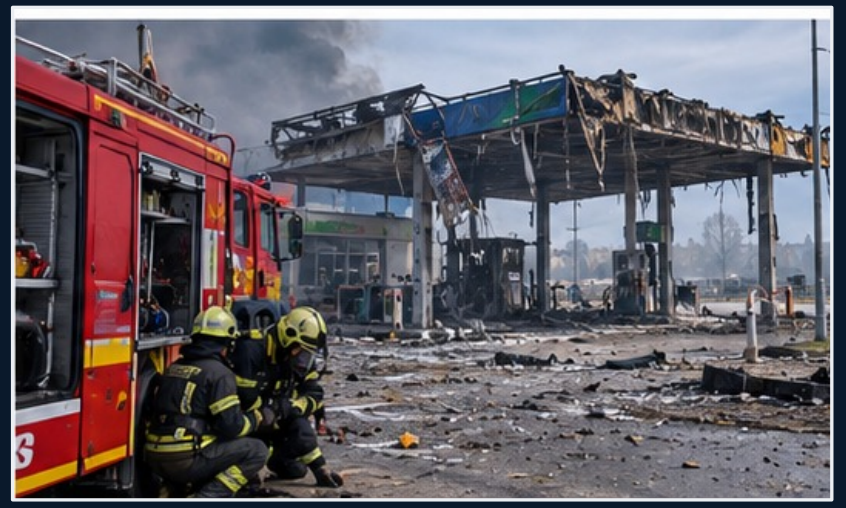

Реальний випадок: Запоріжжя, 2026

- Під час гасіння резервуара зі скрапленим газом рятувальники зазнали повторної атаки БпЛА.

- За повідомленням від 03.06.2026, удар припав на пожежну автоцистерну.

- Практичний висновок: повітряна загроза має враховуватися під час організації робіт і відходу до укриття.

Статистика та масштаби атак на АЗС (2026 рік)

З травня по вересень 2026 року в Україні було атаковано та пошкоджено понад 350 АЗС у різних регіонах.

Станом на серпень 2026 року загалом від початку повномасштабного вторгнення зафіксовано 297 влучань на 236 локаціях, причому основна хвиля припала саме на літо 2026 року.

Тактичні помилки, яких слід уникати

- Подача суцільного струменя води без урахування можливого рознесення горючої рідини.
- Розгортання в зоні можливого руйнування резервуара або падіння конструкцій.
- Відсутність координації з персоналом АЗС щодо аварійного відключення подачі ЛЗГ/ГР.
- Недооцінка повторного займання.

